

خشکسالی، چالش‌ها و راه‌کارهای مدیریتی

امیر حق وردی دانشجوی کارشناسی ارشد آبیاری و زهکشی دانشگاه بوعلی سینا همدان

مشهد، بلوار صیاد شیرازی، صیاد ۹، پلاک ۱۱۴

تلفن: ۰۹۱۵۳۰۲۳۵۵۸، پست الکترونیکی: amirhaghverdi@gmail.com

چکیده

مهم‌ترین اثر مستقیم خشکسالی بر منابع آب کشور است. طبق آمار منتشره ۳۶ کشور جهان که جمعیتی بالغ بر ۲۳۰ میلیون نفر دارند با مسئله‌ی کم‌آبی روبرو هستند.

برای جلوگیری از بروز خشکسالی و یا کاهش اثرات مخرب آن، بر اهمیت‌ترین موضوع مدیریت صحیح منابع آبی می‌باشد. در این راستا اهمیت تعریف و تعیین شاخص‌ها برای استفاده پایدار از منابع آب امری بدیهی می‌نماید. آن‌چه که امروز مسلم است، وجود راه‌کارهای مختلف تجربی و علمی است که در سایه ارتباطات جهانی اطلاع از آن‌ها کاری سخت نمی‌باشد. اما به عقیده نگارنده نارسایی اصلی در انتقال مفاهیم تئوری به صورت عملی است که جز در سایه ارتباط ارکان مختلف جامعه میسر نمی‌گردد. این مقاله به بررسی راه‌کارهای مدیریتی نوین برای مصرف بهینه آب در بخش‌های مختلف می‌پردازد و اهمیت دیالوگ پایدار بین این بخش‌ها را بیان می‌دارد.

کلید واژه‌ها: خشکسالی، کمبود آب، مدیریت منابع آب، دیالوگ پایدار

مقدمه

بر اثر خشکسالی آب رودها کم می‌شود و امکان دارد که رود اعمی به رود فصلی و این نوع رود نیز به رود موقتی تبدیل شود و به کلی خشک گردد. با کاهش حجم آب یک رود بر اثر خشکسالی علاوه بر شور و سنگین شدن، امکان آلوده و آلوده تر شدن آن به میکروب سموم و دیگر مواد شیمیایی و غیره نیز وجود دارد [۱]. از نقطه نظر هیدرولوژیکی خشکسالی زمانی به وقوع می‌پیوندد که نه تنها نزولات جوی بلکه جریان رودخانه، رواناب سطحی و آب ذخیره شده نیز با کمبود روبرو گردد [۲].

بر اساس تعریف هیدرولوژیست‌ها خشکسالی به دوره‌ای گفته می‌شود که جریان رودخانه به کم‌تر از مقدار طبیعی رسیده و رواناب یا ذخیره‌ی منابع آب به شدت کاهش یافته و علت همگی موارد، بارندگی کم تراز حد طبیعی، تبخیر بیش از حد و یا کاهش تجمع برف می‌باشد [۲].

به دلیل موقعیت جغرافیایی و شرایط اقلیمی، در بسیاری از نقاط ایران، خشکسالی یک تهدید حتمی و اجتناب‌ناپذیر

می‌باشد [۳].